

XXI. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika
27. – 29. travnja 2016.

IV. razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)
broj bodova:

100	
-----	--

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu te na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Najveća je hrvatska knjižnica _____.
NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA (NSK)

Njezin se nastanak povezuje s djelovanjem _____ u
ISUSOVACA
Zagrebu.

Nakon proširenja _____ na Katarininu trgu Knjižnica je 1857.
AKADEMIJINE ZGRADE

preseljena u veće prostore. Danas se nalazi u _____.
ULICI HRVATSKE BRATSKE ZAJEDNICE

Uz obilježavanje _____ planira se odvijanje brojnih
DANA GRADA ZAGREBA

aktivnosti, npr. razgledavanje _____.
NOVE CRKVE DOBROGA PASTIRA

6	
---	--

U zadatcima od 2. do 28. odgovore napiši na pripadajuće crte.

2. Odredi padeže podcrtanim riječima.

Al' onoga vlast, tko za vlast ti mari, _____

Prekršiti nikako slobodno nije.

A tebe sud tvoje uništi volje. _____

(Sofoklo, *Antigona*)

4	
---	--

10	
----	--

3. Odredi tražene glagolske oblike navedene u zagradi.

Svoju sreću _____, _____ glasove u daljine.
(iskovati, gl. prilog prošli) (slati, imperf. 1. l. mn.)

Svoju sreću _____ kako _____ u visine.
(iskovati, imp. 1. l. mn.) (djenuti se, kond. prvi 1. l. mn.)

4	
---	--

4. Preoblikuj sljedeće rečenice tako da budu točne.

A) Morate odlučiti jeste li za ili protiv promjena.

B) Ravnatelj je pozdravio goste ispred svih djelatnika škole.

C) Zahvaljujući svojoj sporosti, ostali smo bez nagrade.

3	
---	--

5. Odredi gramatičko i leksičko značenje podcrtane riječi.

Polja su bila prepuna medonosne lavande u cvatu.

gramatičko značenje: _____

leksičko značenje: _____

2	
---	--

9	
---	--

6. Odredi vrstu gramatičke veze među sastavnicama u podcrtanim sintagmama.

Nije se mogao odlučiti doći. _____

Platio je tjednik deset kuna. _____

2	
---	--

7. Razvrstaj riječi kojima je u ovome tekstu značenje preneseno.

I u znanosti postoje usponi i padovi, znanost je putovanje u budućnost. Razmišljale su o tome mnogobrojne oči dok su promatrale pomrčinu s obala Balatona i slušale Mozarta, a Mjesečeva je sjena prekrivala Sunce.

metafore: _____

metonimije: _____

5	
---	--

8. Odredi tri imenične okamenjene metafore u sljedećoj rečenici.

Gitara je kao djevojka, tijelo joj izrađeno od trešnjina drveta, vrat elegantan i podatan.

Pragovi su jasno definirani, milozvučnost se prelijeva savršeno.

1	
---	--

8	
---	--

9. Odredi pleonazam u sljedećim stihovima.

Na natjecanju su od ove godine sudjelovale i žene traktoristice, one su čak i zaorale prvu brazdu.

1	
---	--

10. Zamijeni podcrtane riječi u sljedećim rečenicama bliskoznačnicama.

Uz balkon su procvjetale ruže povijuše. _____

I drugo je rješenje ustavno upitno. _____

Hoće li taj dokument biti dovoljan? _____

3	
---	--

11. Odredi dva para kontekstualnih antonima u sljedećim rečenicama.

Nije tražio samotnu ljubicu, nego ružu koju će si zadjeti za prsa – jedan dan.

On nije došao u Slavoniju da s njom diše, ne, on je došao da se okoristi onim što je u njoj lijepo i vrijedno. (Josip Kozarac, *Tena*)

2	
---	--

6	
---	--

12. Prepiši rečenice tako da podcrtane lekseme zamijeniš primarnim antonimima.

U svemu joj se suprotstavljao. _____

Poslužila nam je obilan ručak. _____

2	
---	--

13. Odredi gramatičko značenje podcrtanih imenica.

Nema ljepšega od radosti prijatelja. _____

Najviše veseli radost prijateljā. _____

2	
---	--

14. Navedi 1. lice jednine prezenta i glagolsku imenicu sljedećih glagola.

ležati _____ (prezent, 1. l. jd.) _____ (glagolska imenica)

lêci _____ (prezent, 1. l. jd.) _____ (glagolska imenica)

4	
---	--

15. Odredi arhaizme i historizme u sljedećem tekstu.

Gospoda poslat će me u grad da učim za plebanuša, ili suca.

U taj čas ugasnu luč, grunuše puške i kubure. Razbojnici skoče na konje, a najgorostasiji baci se na svoga hata.

Sitnozor je moderni uređaj, kako mu i ime kaže, za promatranje predmeta koji su toliko maleni da se ne mogu vidjeti prostim okom.

Imao je zavidnu kolekciju beča, sitnog bakrenog mletačkog novca.

arhaizmi: _____

historizmi: _____

5	
---	--

13	
----	--

16. Zamijeni podcrtane posuđenice hrvatskim izrazima.

Vratio se legendarni golman! _____

Rituali nisu zastarjelo praznovjerje! _____

Vanjska evaluacija projekta! _____

3	
---	--

17. Odredi internacionalizme za navedena značenja.

A) 'široko znanje' – _____

B) 'svečana načelna izjava / očitovanje' – _____

C) 'pretjerani zanos' – _____

D) 'razvoj živoga organizma' – _____

4	
---	--

18. Zamijeni posuđenice hrvatskim izrazima.

A) redundancija – _____

B) esej – _____

C) feljton – _____

D) refren – _____

4	
---	--

19. Odredi vrste podcrtanih toponima.

A) Bitka kod Bistrice Lesne _____

B) Na Drini ćuprija _____

C) Vila Velebita _____

3	
---	--

14	
----	--

20. Odredi od kojih se imenica tvore podcrtani pridjevi.

Snažno je razvijen otočni turizam, što se ne bi moglo reći za otočki turizam.

otočni – _____

otočki – _____

2	
---	--

21. Odredi tvorbene načine u sljedećim riječima.

A) donjogradski – _____

B) surečenica – _____

C) dvoslovo – _____

D) tjesnačnik – _____

E) dužobalni – _____

5	
---	--

22. Odredi od kojih su imenica tvorene podcrtane riječi.

Lužnati spojevi bili su predmet ispitivanja. _____

Zaobilazili ga kao da je kužan. _____

Vijorile mu duge, sijede po nazaretsku začesljane vlasi. _____

Školovao se Ivica kod napurenoga Jurića. _____

4	
---	--

11	
----	--

23. Odredi tri riječi nastale prefiksarno-sufiksalsnom tvorbom.

Poezija se ne može objasniti, to je kao da želiš popločati nebeski svod, pjesništvu se netremice čudiš i nitko te ne može potplatiti da ga zavoliš.

3	
---	--

24. Zamijeni zadane složenice sinonimskim izvedenicama.

vidokrug – _____

moreplovac – _____

ribolovac – _____

3	
---	--

25. Odredi frazeme sa sastavnicom glava za sljedeća značenja.

A) 'biti umiješan u što loše' ('ne biti posve nedužan ili sumnjiv') –

B) 'neće se /komu/ ništa loše dogoditi' – _____

C) 'vrlo pažljivo čuvati /koga, što/' – _____

D) 'biti pametan/razuman' – _____

4	
---	--

10	
----	--

26. Odredi značenja podcrtanih frazema.

U tren oka popraskali prozori na kapelici, a grozna i užasna lica pokazu se neka na prozorima, a druga pohrliše na vrata – sve naoružano do vrata.

Ne budi nevjerni Toma, moj Jožica.

(Prema: A. Kovačić, *U registraturi*)

naoružano do vrata _____

nevjerni Toma _____

2	
---	--

27. Odredi kanonski (izvorni) oblik podcrtanoga preinačenog frazema.

Svaki *masovnjak* miriše nam na Europu, na obilje, na honorare, puneći svoj stan rijetkim svijećama kupljenim za skupe masovne rogove koje je prodao. (Veselko Tenžera: *Sloboda u rezervatu*)

1	
---	--

28. Sljedećim toponimima odredi etnik i ktetik u nominativu jednine muškoga roda.

	etnik, muški rod jednine	ktetik, muški rod jednine
Ozalj	_____	_____
Malta	_____	_____

4	
---	--

7	
---	--

Pročitaj pozornost sljedeći tekst i odgovori na pitanja 29., 30., 31. i 32. koja se odnose na taj tekst.

Ponijeti teftere i bilježiti (...)

Pločice povijesti razbiti na koljenima

Te potom frljucnuti zauvijek komadiće na eUROPU

Ili tako nešto:

Ponijeti teftere i tefteriti zbivanja nuova (...)

Po naređenju

I po osobnom nahodaenju. (prema: Zvonko Kovač, *Pločice povijesti, Krunoslavu Pranjiću*)

29. Ispiši iz teksta dvije kontaktne istozačnice.

kontaktne istozačnice: _____

1	
---	--

30. Ispiši jedan grafostilem i jedan fonostilem.

grafostilem _____

fonostilem _____

2	
---	--

31. Odredi riječ tefter prema jeziku iz kojega je preuzet.

1	
---	--

32. Zaokruži točan odgovor.

Što je od sljedećega leksem frljucnuti?

A) kolokvijalizam

B) dijalektizam

C) neologizam

D) arhaizam

1	
---	--

5	
---	--

33. Obilježi homografe naglascima.

Na nebu se pojavila duga kao simbol nade.

Na bačvi je jedna duga bila dotrajala.

2	
---	--

Od zadataka 34. do 38. zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

34. Koja od sljedećih podcrtanih riječi nije pravopisno točna?

A) Došao je do rezultata kraćenjem razlomka.

B) Razmišljao je kakva će biti kračina.

C) Kratkoća zadatka zbunjivala ga je.

D) Privukao je pozornost krotkošću.

1	
---	--

35. U kojoj je od sljedećih rečenica leksem tuš u metonimijskom odnosu s leksemom tuš u polaznoj rečenici?

Litografski je tuš cijenjen na tržištu.

A) Poklonio je tuš na kojemu su bili prizori rada na polju.

B) Zadržao ga je na strunjači, svi su vidjeli taj tuš.

C) Riječi su djelovale na njega kao hladan tuš.

D) Jožice, zadudaj veselo tuš!

1	
---	--

4	
---	--

36. Kako nazivamo podcrtani leksem u sljedećoj rečenici?

Matoš je bio Bunjevac porijeklom, Srijemac rodom, a Zagrepčanin odgojem.

- A) egzonom
- B) egzotizam
- C) eponim
- D) etnonim

1	
---	--

37. Koji je jezikoslovac uređivao časopis *Hrvatski jezik* koji je izlazio 1938. godine kao časopis

Društva *Hrvatski jezik*?

- A) Marko Soljačić
- B) Petar Guberina
- C) Stjepan Ivšić
- D) Tomo Maretić

1	
---	--

38. Koju je od sljedećih knjiga napisao Ljudevit Jonke?

- A) *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*
- B) *Hrvatski književni jezik u 19. i 20. st.*
- C) *Jezični savjetnik s gramatikom*
- D) *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*

1	
---	--

3	
---	--